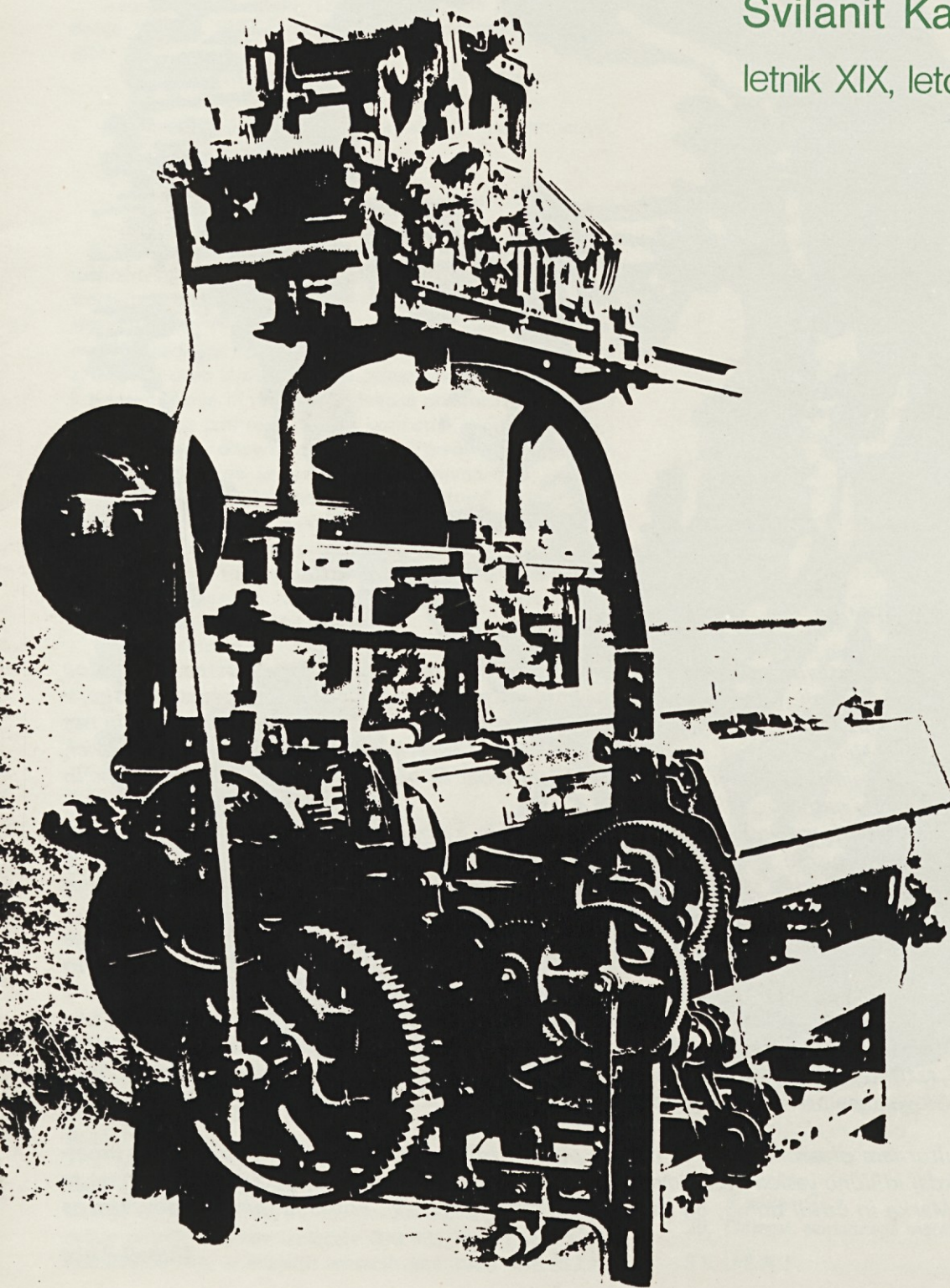

KAMNIŠKI TEKSTILEC

glasilo delovne
organizacije
Svilanit Kamnik

letnik XIX, leto 1981, št. **1-2**

OB NAŠEM KULTURNEM PRAZNIKU

OB PREŠERNU IN ZA PREŠERNA

Iz razmišljanja, kako naj predstavim naš slovenski kulturni praznik, so me zdramile žalostne, a resnične izjave na radiu, ko nekateri niso vedeli, kdo je Prešeren in kakšno je bilo njegovo delo in poslanstvo dobe, v kateri je živel. Zgrozim se, pa vendar zamislim. Kaj tako malo poznamo pesnika, katerega nekatere pesmi nas še danes spominjajo na šolska leta, ko smo morali znati njegovo Zdravljico, O, Vrba, Krst pri Savici, Orglar...? Kot šolarji smo se nejevoljno jezili na profesorje, saj tedaj še nismo razumeli njegove veličine in izročila, podarjenega slovenskemu narodu.

Prešernova pesem je kot celota popolna. Živel je v času, ko je Evropa na novo odkrivala stare oblike urejenih kitic. Slovenci pred njim nismo imeli umetniških pesniških oblik, saj so bili prvi pesniški poskusi le poskusi nekaterih posameznikov povedati verze v preprosti, neuki pesniški obliki. Slovenski jezik se je z njim prvič ppigral z najzahtevnejšimi romanskimi pesniškimi oblikami kot so sonet, romanca, glosa...

Pesnikov, ki bi tako popolno in enkratno zlili svoja občutja do zatirane domovine in poveličevanja vsega lepega v celoto z vsebino in obliko pesmi, ima vsak narod bolj malo. S Prešernom smo stopili Slovenci v novo dobo ustvarjanja svoje kulture in s tem tudi ohranjanja svoje narodnosti in jezika.

Ko prebiramo njegove Poezije zreli in odrasli, se ne moremo znebiti občutka, da je živel in umrl za svoj narod, zavedajoč se svojega poslanstva, sicer pa enkratne notranje veličine in umetniške zrelosti. Že takrat je upal, da ga bodo nekoč razumeli in cenili. Preteklo je več kot dvajset let po njegovi smrti, da so Levstik, Stritar in Levec pokazali Slovincem pesniško lepoto Poezij, ki jo danes lahko sami na svoj način odkrivamo in doživljamo.

Spomnimo se ob kulturnem prazniku nanj, ki nam je podaril toliko lepih, igrivih in posmehljivih umetniških pesmi. Obiščimo kdaj idilično vasico pesnikovega rojstva — Vrbo — pod Karavankami, sprehodimo se po travi ob cerkvi Sv. Marka in čutili bomo, da smo za spoznanje bogatejši, notranje mirni in dovetni za duhovne vrednote.

Hubad Anka

Alojz JERMAN

Pred odločitvijo za samoprispevek

Smo pred pomembno odločitvijo. Svojim otrokom, so-
meščanom in sebi zagotoviti urejeno in boljše zdravstveno
varstvo.

Srednjeročni program razvoja zdravstvene službe za ob-
dobje 1981 — 1985 je zasnovan na osnovi naslednjih izho-
dišč:

- približati osnovno zdravstveno varstvo občanom,
- dvig strokovnega nivoja,
- zmanjševanje obolenosti s preventivnim usmerjanjem,
- skrajšanje čakalne dobe,
- zmanjševanje stroškov,
- širjenje mreže otroških zobnih ambulant,
- skrajšanje čakalne dobe v zobozdravstvu.

Za izvajanje zdravstvenega varstva po teh načelih je poleg
ustrezne zagotovitve kadra nujno potrebno povečanje pro-
storskih kapacitet. Sedanji prostori zdravstvenega doma ob-
segajo 2094 m² funkcionalnih površin, kar v veliki meri one-
mogoča nadaljnji razvoj zdravstvene službe. Vsi prostori so
zasedeni v dveh izmenah preko celega dne tako, da sta otež-
kočena čiščenje in nujna dezinfekcija prostorov. Ordinacije
so prostorsko pod republiški normativi, najtežja situacija
pa se pojavlja v dispanzerju za varstvo predšolskih in šolskih
otrok. Otežkočeno je predvsem preventivno delo, saj se v
istih prostorih srečujejo bolni in zdravi otroci. Težave pred-
stavljajo tudi moteno delo kliničnega laboratorija, ker ni
potrebnega prostora za odvzem materiala. V kletnih pro-
storih, kjer dela fizioterapija, je vlaga, ki uničuje aparate kar
predstavlja življenjsko nevarnost za paciente in fizioterapevte
zaradi prebojev električne izolacije.

Novi prostori bi omogočili razviti dispanzer za medicino
dela, ki nudi zdravstveno varstvo aktivni populaciji. Izboljšali
bi zobozdravstveno dejavnost ter organizirali dodatne, nujno
potrebne dispanzerje za mentalno higieno, za sladkorno
bolne. Izpopolnili bi delo športne ambulante ter skupin za
zdravljenje visokega krvnega pritiska, alkoholizma, starost-
nikov.

V načrtu je predvidena tudi moderna ordinacija za zdrav-
stveno varstvo žena ter dispanzer za borce NOV, ki naj bi
borcem omogočili uveljavljanje njihovih prioriteten pravic.
Pulmološka služba bi pridobila prostore za pulmološki labo-
ratorij, ODDELCA kamera bi omogočila redne RTG kon-
trole vsega prebivalstva (fluorografiranje). Že v letu 1981 naj
bi v Kamniku pričela z delom psihiatrična specialistična or-
dinacija in okulist.

Predvideva se, da naj bi leta 2000 Kamnik štel cca 35000
prebivalcev, zato bi stavba upoštevala razporeditev prostorov
za omenjeno organizacijo zdravstvene službe predvidoma
morala imeti 4.500 m² funkcionalnih površin. Obenem pa bi
bilo potrebno že sedaj pripraviti možnost za nadaljnjo raz-
širitev.

Z organiziranjem specialističnih služb bi zmanjšali bol-
niški stalež in potne stroške, ki predstavljajo visoko po-
stavko, saj je v letu 1978 občinska zdravstvena skupnost na
račun potnih stroškov izplačala 399.539,20 din, leta 1979
465.855,50 din, v enajstih mesecih leta 1980 456.253,10

din. Še večji vpliv na zmanjševanje stroškov bi imele krajše
čakalne dobe. Zaradi rasti števila prebivalcev in zahtev pa-
cientov po boljšem zdravstvenem varstvu bo nujno potrebna
tudi rast zaposlenih v zdravstvenih službah. Ob istih prostor-
skih pogojih pa se bo pojavil vse večji razkorak med potre-
bami in dejansko zaposlenimi kadri v zdravstvu, ker za nove
delavce ne bo prostora.

Če povzamemo, bo novogradnja zdravstvenega doma po-
menila sledeče:

1. Urejene prostorske razmere v zdravstveni službi,
2. Možnost za reguliranje kadrovskih normativov,
3. Možnost za organiziranje nujnih služb, ki so po za-
konu obvezne, pa jih ZD Kamnik nima

a) dispanzer za mentalno higieno

4. Ureditev specialistične zdravstvene službe:

a) Internist

b) Okulist

c) Ortoped

d) Psihiater

e) Nevrolog

f) Otolog

5. Ureditev dispanzerjev:

a) Otroški

b) Medicina dela

c) Dispanzer za borce NOV

d) Dispanzer za diabetike

6. Ureditev skupin za skupinsko psihoterapijo:

a) Alkoholiki

b) Hypertoniki

c) Debeluhi

d) Starostniki

e) Nevrotiki (psihogeni treningi)

7. Ureditev urgentne in dežurne službe

8. Strokovni napredek celotne službe.

Z novogradnjo bodo posamezne službe pridobile na-
slednje prostore:

1. Vhodna avla in vetrolov	82 m ²
2. Sanitarije ob avli	18 m ²
3. Uprava — administracija	143 m ²
4. Služba prve pomoči — urgencia	143 m ²
5. Garaže, meh. delav., pralnica avt.	161 m ²
6. Dežurni prostor šoferjev	16 m ²
7. Predšolski dispanzer	202 m ²
8. Demonstrac. kuhinja	26 m ²
9. Šolski otroci — preventiva	102 m ²
10. Šolski otroci — kurativa	125 m ²
11. Otroško zobozdravstvo	157 m ²
12. Zdravstveno varstvo žena	127 m ²
13. Dispanzer NOV	170 m ²
14. Medicina dela	504 m ²
15. Drugo odraslo prebivalstvo	168 m ²
16. Pulmologija in RTG	270 m ²
17. Dispanzer za mentalno higieno	73 m ²
18. Patronažna in ostale teren. sl.	180 m ²
19. Laboratorij	118 m ²
20. Fizioterapija	187 m ²
21. Zobozdravstvena služba	148 m ²
22. Zobotehnični labor. in RTG	111 m ²
23. Skupni zobozdravstv. prostori	44 m ²
24. Prostor jedilnice za ca 100 ljudi	148 m ²
25. Zaklonišče in ostalo	272 m ²
26. Kotlovnica in ostalo	80 m ²
27. Pralnica	60 m ²
28. Sterilizacija	34 m ²
29. Odlagal. odpadnega materiala	16 m ²

S K U P A J

3813 m²

Po oceni stroškov za gradnjo novega zdravstvenega doma v Kamniku, ki jih je izdelal LIZ — inženiring Ljubljana, naj bi stroški za novi objekt znašali:

1. Gradbeni objekt	114,913,200.— din
2. Zunanja ureditev in priklj.	9,923,000.— din
3. Oprema	8,430,036.— din
4. Projekti in ostalo	9,763,168.— din
SKUPAJ	143,029,404.— din

Marjana PAVLIN MARINŠEK
Melita MATIČIČ
Zdenka BRICELJ

Priznanja Svilanitovim izdelkom

LJUBLJANSKI ZMAJ ZA RAZSTAVLJENO
KOLEKCIJO IZ FROTIRJA
DIPLOMA IZDELKOM IZ SVILE

Hura za ljubljanski sejem MODA 81

Za nami je 26. tradicionalni sejem mode v Ljubljani — MODA 81. Pričakovali smo jo sicer bolj skromno glede na stroge ukrepe prepovedi uvoza in nerednosti z nabavo surovin. Dobro nam je že znano dejstvo, da so premnogi proizvajalci izdelovali našo modo iz tujega materiala samo za sejemski razstavni prostor, potrošnik pa si je ob iskanju vendarle nekaj lepega in modernega — kar je pač videl na sejmu — spotil čelo in zbrusil pete. Presenečenje je bilo torej letos na mestu in zelo prijetno. Razveseljivo je dejstvo, da so bile razstavljene kolekcije, ki so jih proizvajalci pripravljene narediti po željah in po potrebah kupcev. Tako smo tekstilci brez posebnega pompa dali vedeti, da smo skromni in ustvarjalni, da prisluhnemo željam in potrebam, ter se navkljub gospodarskim težavam trudimo iti v korak s časom in svetom.

Izdelki, razstavljani na letošnjem sejmu ali pa točneje rečeno — povprečje slovenskih proizvajalcev, so bili po večini modni, kar sejem tudi zahteva. Obenem pa naše okolje in naš človek želita izdelek, ki bo tudi praktičen, uporaben in dostopen. Z mirno vestjo lahko rečemo, da so bili vsi eksponati slovenskih proizvajalcev takšni: sledijo modnim tendencam in potrebi našega delovnega človeka. Izjema so morda proizvajalci usnja in krzna, kjer o dostopnosti potrošniku zelo težko govorimo, pohvalimo pa lahko modnostni estetski design. Razveseljivo pa je dejstvo, da se je nekaj proizvajalcev začelo ukvarjati z modo za prosti čas, ali bolj svetovljansko rečeno, z jogging programom. Svet se vse bolj oblači športno in sproščeno, kar je nujna in obenem protest vse hitrejšemu in

Viri financiranja pa so:

- a) Medobčinska zdravstvena skupnost Ljubljana 70,000.000.— din
- b) Občinski viri 70,000.000.— din

Lokacija je po zazidalnem načrtu predvidena v Novem trgu nasproti šolskega centra.

Če želimo imeti tudi v Kamniku urejeno zdravstveno varstvo na primerni strokovni ravni in če upoštevamo vsa našeta dejstva, je nujno, da se odločimo za krajevni samoprispevek, ki nam bo z ostalimi dodatnimi viri financiranja zagotovil izpolnitev naših želja.

uničujočemu tempu življenja. Ljudje se počasi zavedajo nevarnosti te nove dobe in dobrodošla so udeleževanja v športu in seveda temu primerna športna oblačila. Naši proizvajalci so ta nov, športno navdahnjeni trenutek doumeli pravi čas in ustvarili jogging modo na mednarodni ravni.

Vsekakor je ljubljanski sejem mode poleg beograjskega po velikosti daleč največji in edini, ki zasluži naziv modni sejem.

Skladnost barv ujeta v izdelkih iz frotirja

Da bi ne zaostajali za ostalimi proizvajalci modnih tekstilnih izdelkov, smo tudi mi želeli na domačem sejmu prikazati največ, najboljše in najbolj modno, zato so tudi naše priprave potekale preko celega leta. Skladnost v barvah smo morali ujeti v klasičnih brisačah, v plažnih brisačah in konfekcijskih izdelkih. Že na začetku leta smo se odločili, da bo razstavni prostor izdelkov iz frotirja v fres—bež in črno belih kombinacijah. Postopno so se v tkalnici tkale vzorčne količine brisač v željenih desenh in barvah, vzporedno pa je tekla priprava modelov.

Vzorčenje brisače

Vsi razstavljani izdelki so morali skozi kritično oko strokovne komisije, ki so jo sestavljali znani modni kreatorji, umetniki, tehnologi in potrošniki. Razdeljeni po skupinah so si ogledovali in ocenjevali posamezne izdelke razstavljalcev. Vodilo komisije za ocenjevanje izdelkov, oziroma skupine izdelkov na sejmu MODA 81 je bila ugotovitev, koliko določen izdelek oziroma skupina teh ustreza zahtevam potrošnikov iz estetskih, tehniških in ekonomskih vidikov, predvsem pa, da je razstavljene kolekcije moč videti in kupiti v

naših trgovinah. Seveda so se pri ocenjevanju upoštevala ekonomska in tehnična merila, način kako je eksponat razstavljen. Na končno odločitev je vplivala tudi enostavnost oblike, lepota izgleda, praktičnost uporabe, originalnost stila — linije in skladnost z modo.

Pri kreiranju plašča

Ljubljanski zmaj, ki smo ga prejeli za razstavljeno kolekcijo iz frotirja več kot očitno potrjuje, da so naši izdelki izpolnjevali stroge kriterije ocenjevanja. To priznanje nas je zelo razveselilo in pomeni poleg priznanja našemu trudu tudi priporočilo kupcu — potrošniku za kreativne in proizvodne dosežke. Lahko se vsi veselimo priznanja, saj to pomeni potrdilo, da je naš asortiman, kvaliteta izdelkov in design na pravi poti.

Razstavljeni izdelki iz frotirja

Na sejmu smo opazili, da se pojavljajo proizvajalci frotirja z izdelki, ki sodijo v boljši del našega asortimana, katerega smo do sedaj imeli samo mi v svojem programu. Cveta Dabić je razstavila novo kvaliteto kolor brisač iz kvalitetne sukane preje z visoko številko v zankasti osnovi. Ta in podobne nove kvalitete pri naših konkurentih ni za zanemarjati, saj imajo nekateri od njih lastne predilnice, kar je vsekakor njihova prednost pred Svilanitom. Zato je naša naloga, da nenehno stremimo po novih artiklih z novo kvaliteto, boljšim designom in visoko stopnjo uporabnosti izdelkov, kajti le na ta način ostanemo pred njimi.

Kravata si težko utira pot v modnem oblačenju

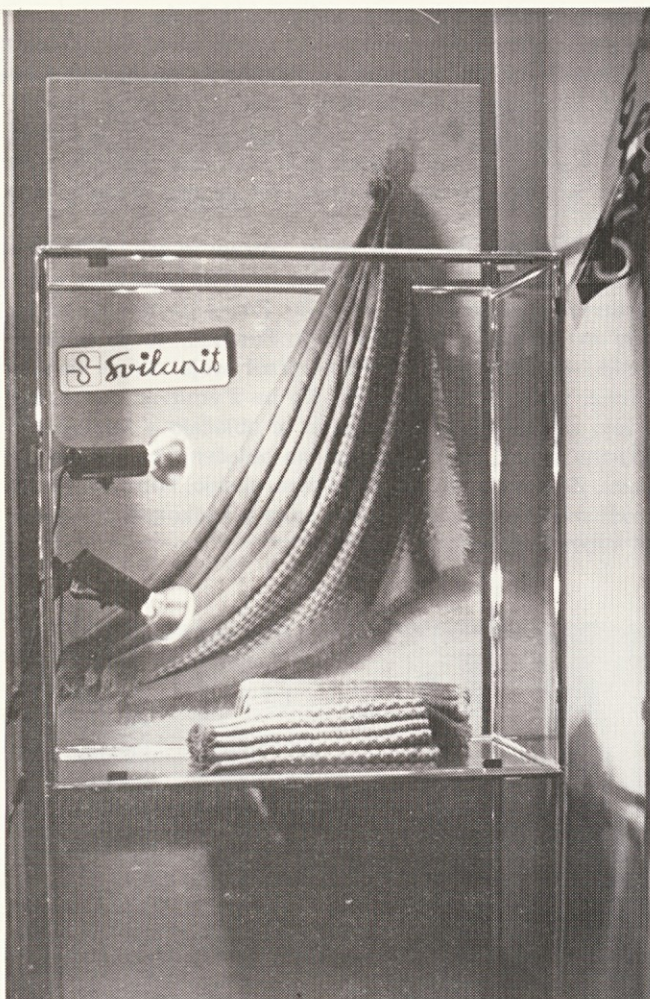
Drobni dodatki so poleg „velike mode“ največkrat v zadregi. Morda bi morali biti še bolj modni in drzni od oblačil. Toda na žalost zavisi vse od vrste izdelka in čemu ta izdelek služi. Večkrat je lažje izdelati in prodati zelo moderno in ne drago torbico iz umetnega usnja, kot pa zelo moderno kravato.

S problemom — slediti modi, potrebi in želji, ter kupcu samemu, se zelo veliko ukvarjamo in težko je ustvariti pravo sorazmerje med naštetimi zahtevki. Znano pa nam je tudi to, kdo in kakšen je naš potrošnik. Ponavadi so to poslovni ljudje, ki morajo biti urejeni zaradi svoje narave dela in okolja, v katerem se gibljejo. Ko pa z vrnitvijo domov odvržejo službene težave v stran in se oblečejo v kavbojke in športno srajco, ga njegovo modno oblačenje ne zanima več dosti. Zelo malo moških je, ki temu sledijo. Ponavadi sledijo modi mlajši moški, od katerih pa je le redkokdo privrženec ali kupec kravate.

Diploma za naše kravate

V našem vzorčnem oddelku imamo tako precej težko nalogo, ne kako, ampak kaj, kakšno zvrst in koliko ustvarjati in proizvajati. Moda se pri moških prav tako spreminja, kot pri ženskah. Tako zvesto sledimo tujim modnim tendencam, ki pa jih moramo seveda usmeriti in prilagoditi našemu potrošniku. V okviru vseh teh pogojev se trudimo ustvariti najboljše, najlepše, najmodernejše. Sodelujemo z aranžerjem pri ureditvi prostora, da bi bili naši izdelki tudi predstavljeni, kot se spodobi. Tako je — vsaj z naše strani — narejeno, kar se da čim več in čim bolje, naloga drugih pa je, da razstavljene izdelke pogledajo in ocenijo.

Samo kvalitetno delo ima svojo ceno

Kako se vrtilo kolo pogledov in ocen vseh razstavljenih izdelkov pač ne vemo. Nagrade in priznanja, pohvalni in kritični članki v časopisu se vrstijo, vsi, ki delamo in ustvarjamo, smo ob še tako majhni pohvali veseli, saj je to potrditev in zahvala našemu delu. Vsemu delu, končnim priznanjem ali kritikam navkljub pa je treba priznati le eno: samo dobro in kvalitetno delo nas vseh mora pomagati našim izdelkom, da prodrejo na tržišče in do potrošnika.

Od 9. do 15. februarja je bil v Skopju sejem mode pod imenom „Modest“. Na omenjenem sejmu so razstavljali proizvajalci tekstila iz vse Jugoslavije.

Tudi naša delovna organizacija je sodelovala na tem sejmu, prikazovali smo: frotir konfekcijo, brisače, kravate in rute.

Za program frotir kopalnih plaščev smo dobili priznanje kipec „BILJANA“, ki ga podeljuje skopski sejem. To je ponovno lepo priznanje in vzpodbuda naši kreatorki za nadaljnje kreiranje tovrstnega proizvodnega programa.

Še nekaj o obisku naših poslovnih partnerjev. Na sejmu so nas obiskovali pretežno kupci iz Makedonije in južne Srbije.

Največ poslov smo sklenili za brisače, precejšnje je bilo tudi povpraševanje po frotir konfekciji, manj pa po kravatah, kjer se kupci že bojijo novih nabav, ker menijo, da se sezona izteka zaradi otoplitve in da kravate več ne bodo tako iskane.

Martina Erman

Albin PIRŠ

Najpomembnejše zborovanje

III. KONGRES SAMOUPRAVLJALCEV JUGOSLAVIJE

V svoji zadnji novoletni poslanici na prehodu 79/80 leta je tov. Tito dal pobudo organizaciji III. kongresa samoupravljalcev Jugoslavije.

V organih federacije, republik in pokrajin so se po razpravah odločili ustanoviti delovno skupino, ki je oblikovala predlog vsebine in ciljev kongresa. Istočasno je delovna skupina predlagala tudi organizacije, ki bodo sodelovale v pripravah na kongres.

Osnovni cilji, ki naj bodo vodilo pri delu kongresa so naslednji:

Udeleženci kongresa naj vsestransko pretehtajo, uveljavijo in izmenjajo izkušnje, rešitve in dosežke v razvoju socialističnih samoupravnih odnosov in v družbenoekonomskem raz-

voju ter na teh temeljih spodbujajo ustvarjalnost delavskega razreda in bolj organizirano delovanje subjektivnih sil pri iskanju učinkovitejših rešitev za hitrejše uresničevanje sistema in gospodarski razvoj.

Kritično naj razčlenijo način in vsebino dela obstoječih samoupravnih ustanov, delegatskega sistema in dela njegovih organov ter odgovornost za sprejemanje in izvajanje samoupravnih in družbenih odločitev na vseh ravneh.

Kritično naj razčlenijo in ocenijo probleme, težave in vzroke zaostajanja pri uresničevanju sistema ter aktualna vprašanja družbenoekonomskega razvoja, da bo vsak v svojem okolju in širši družbi našel odgovore na ta vprašanja.

Delegati naj razčlenijo delovanje mehanizma in ukrepov družbenoekonomskega in političnega sistema in zahtevajo njihovo dopolnjevanje, tam, kjer pa so se pokazali neučinkoviti pa njihovo zamenjavo.

Kritično naj še ocenijo uresničevanje svoje vloge, pravic, obveznosti in odgovornosti v samoupravljanju in družbenoekonomskem razvoju.

Cilji III. kongresa samoupravljalcev Jugoslavije ter družbenoekonomski in politični trenutek v katerem bo kongres, opredeljujejo osnovno vsebino:

Združeno delo v boju za socialistično samoupravljanje in družbenoekonomski razvoj:

Težišče razprav bo prav gotovo tema o pridobivanju in razporejanju dohodka, samoupravno povezovanje in združe-

vanje na podlagi dohodka. Vprašanja so medsebojno povezana ter so bistvenega pomena za razvoj samoupravljanja in uresničevanje gospodarske stabilizacije, ki pa je nujna podlaga za nadaljnji družbenoekonomski razvoj.

Ko govorimo o pridobivanju in razporejanju dohodka, moramo vsekakor opozoriti na nekatera pereča vprašanja.

Razprava bo morala reči o pogojih gospodarjenja in pridobivanja dohodka, kolikšen je vpliv delavcev pri odločanju, koliko lahko vplivajo na politiko cen, ter druge sestavine odločanja in sporazumevanja, koliko pa to v njihovem imenu počno drugi.

Pogovoriti se bo treba o vzrokih nizkega vrednotenja dela delavcev v proizvodnji, znanstveno strokovnih delavcev in organizatorjev dela in najti rešitve teh problemov.

Samoupravno povezovanje in združevanje na podlagi dohodka — bistveni dejavnik družbene reprodukcije samoupravnega planiranja in razvoja:

To je druga tema, ki bo obravnavana na III. kongresu. V zvezi z njo je treba opozoriti na nekatera vprašanja s tega področja, ki zahtevajo še nadaljnjo obravnavo.

Prerasti moramo dosedanje zapiranje tržišča v lokalne okvire in doseči takšno raven povezovanja in združevanja, da bomo res lahko govorili o enotnem jugoslovanskem tržišču. Ugotavljamo tudi, da je počasnost v združevanju in povezovanju eden temeljnih vzrokov počasnega razvoja samoupravne družbene prakse.

Smatramo tudi, da je potrebno spregovoriti o povezovanju in združevanju na podlagi dohodka. Določiti je potrebno, čemu bomo dali prednost pri razvoju, ter rešiti nekatere probleme pri izvozu in uvozu. Predvsem je treba

opozoriti na možnosti nadomestitve uvoznih surovin z domačimi.

Zelo pomembno je spregovoriti o problemu pomanjkanja delavcev v proizvodnih poklicih ter oceniti, ali sistem izobraževanja res pokriva potrebe združenega dela in rešuje probleme brezposelnosti.

Združeni delavci v delegatskem sistemu

Ko govorimo o položaju delavca v delegatskem sistemu, moramo predvsem videti, kakšna je vloga delavskega razreda v procesu odločanja. Ugotoviti moramo, ali je zagotovljen delavcu dovolj velik vpliv v procesu odločanja.

Videti moramo tudi vlogo delavca samoupravljalca v organizaciji združenega dela in krajevni skupnosti ter probleme delovanja krajevne skupnosti.

Delegatski sistem zahteva brezhibno delovanje informacijskega sistema. Zato bo na kongresu razprava namenjena tudi temu področju, kajti le z dobro informacijo oborožen delegat se lahko kvalitetno vključi v odločanje.

Tretji kongres samoupravljalcev Jugoslavije bo uresničil zastavljene cilje, če bomo v njegovo pripravo, njegovo delo in uresničitev njegovih opredelitev pritegnili vse člane naše družbene skupnosti.

Upamo, da bo kongres v svojem delu poleg ugotovitev dosedanjih slabosti pri delovanju našega samoupravnega mehanizma pokazal tudi pot, po kateri moramo, da bi te slabosti odpravili.

Le tako bo kongres samoupravljalcev izpolnil pričakovanja in res pomagal k še boljšemu delovanju našega samoupravnega sistema.

Ivana SKAMEN

Vloga delavke, žene, matere

Izmišljena zgodba

Rezek klic budilke je Martino prebudil iz sna; rada bi še poležala in za hip je zatisnila oči. A le za hip, kajti že naslednji trenutek ji je pogled z budilke na nočni omarici zdrsel k odprtemu oknu, odkoder se je napovedovalo lepo vreme; pogled je obstal na moževi postelji. Spal je še in se ni zbudil niti na klic budilke. Nič čudnega, je pomislila, ve da ga bo prebudila ona skupaj z otroci. Odhitela je v kopalnico, mimogrede še pogledala v lonec, v katerem je že prejšnji večer pripravila kosilo za današnji dan. Ko se je v naglici oblekla, je pohitela h Gregu, najmlajšemu, mimogrede poklicala Polono, malošolko in moža, ki je brezkrbno spal in vlekel dreto. Ko je imela malega že pripravljenega za odhod v vrtec in si je deklica na vso moč prizadevala sama zapeti gumbe na obleki, je tudi mož godrnjaje odbrundal proti kopalnici. Trenutek za tem je že zaslišala brnenje brivskega

aparata in kmalu se je urejen prikazal na kuhinjskih vratih. Zaklel je, ko mu je v rokah ostal gumb od srajce ter z jeznim pogledom ošinil Martino, za pridigo pa ni bilo več časa. Hiteli so po stopnicah proti avtu, ki ni in ni hotel vžgati. Mali je dremal v njenem naročju, Polona se je ob boku stisnila k njej in iskala miru pred očetovim vse hujšim nerganjem. Končno se je posrečilo. Še skoraj nova katrca je ponesla družino proti vrtcu, kjer sta se mala dva znašla v skrbnih rokah tovarišic.

Nekaj minut za tem je tudi Martina stopila skozi tovarniška vrata, mož pa se je z največjo naglico odpeljal naprej, na moč zaskrbljen, da bi ne bil prepozen. Seveda, ko bi Martina vstala preje, vsa ta naglica niti skrb, da bo zamudil službo ne bi bila potrebna. Da, lahko bi bolj pohitela, je bila njegova zadnja misel in pri tem je pozabil, da je prejšnjega večera legla kasneje in da je vstala zjutraj dobre pol ure pred njim.

Martini je pogled zdrsel na uro in ugotovila je, da bo skoraj malica. Veselila se je je; zaradi utrujenih rok, ki so že štiri ure neumorno hitele za šivalnim strojem, še bolj pa zaradi veselega pogovora s sodelavkami pri malici. Za tem ima sejo delavskega sveta; še sreča, da je takoj po malici, saj bi se je proti koncu delovnega časa težko udeležila. Tomažu, njenemu možu ni všeč, če ne prihaja domov pravočasno, pred sodelavci pa ji je tudi nerodno, ker vedno predčasno zapušča sejo. Rada sodeluje na sejah, saj tu čuti, misli, govori in jo upoštevajo. A to so tako redke prilike; ko bi se le Tomaž hotel potruditi in jo razumeti, tako kot mora sama njega mnogokrat, ko ga do pozno popoldan ni domov zaradi teh in onih sestankov. Doma pa se hvali, kako sta Marija in

Tanja, njegovi sodelavki aktivni pri družbenem delu, da malo takih.

Nemir med sodelavkami jo opozori, da manjka le še nekaj minut do zaključka delavnika. Zadnji hip jo pokličejo k telefonu. Seveda, Tomaža zopet ne bo, ker ima sejo. Mudi se mu in niti toliko časa ni več, da bi se o tem kaj več pogovorila. Kot vedno. Pohiteti mora po otroka, ki jo nestrpna pričakujeta. Predvsem vedno njo; navadila sta se že, da njun očka dalj časa dela, zato ne zamerita, saj jo imata zato ves popoldan zase. Vedno ima čas za igro in pogovore, ki jih največkrat prekine šele očetov prihod z dela.

Zvonec na vhodnih vratih je naznanil, da je Tomaž doma. Martina pohiti k vratom in očitke možu je opaziti le v njenih očeh. Otroka tega ne opazita, kajti srečna sta, da je vsa družina zdaj skupaj. Končno, po dolgem dnevu, ki se je že prevešal v večer.

Po dnevu, ki se je za njuno mamo prišel pol ure prej in se bo končal nekaj ur kasneje.

Pripoved Martine je izmišljena; te Martine, njenega Tomaža, malega Gregca in Polone ni, so le izmišljena imena. A vendar bi v tej Martini lahko našli mnogo žena, delavk, mater, ki jim življenje piše zelo podobno zgodbo.

Da bi se o tem prepričali in hipoteze potrdili, smo se v razgovoru za „okroglo mizo“ znašle delavke iz naše tovarne: Uršič Zvonka iz šivalnice, Perčič Tončka iz tkalnice, Kuhar Breda in konfekcije, Uhan Sonja iz laboratorija, Mlakar Marija iz tkalnice svile in Cajhen Jožica iz skladišča svile. Šopek zbranih emancipirank pa je popestril predsednik sindikata, ki se ni zbal vseh okoli sebe; v razgovoru smo mu dovolile, da se je samoupravno vključeval v ženski pogovor.

Misli, želje in pripovedi posameznice in posameznika smo strnili v zapis, ki priča o vlogi in položaju delavke, žene in matere v današnjem trenutku življenja.

Vloga delavke v tovarni in žene, matere doma

V Svilanitu je zaposlenih 584 delavk od skupno zaposlenih 804 delavcev. Torej je naša tovarna organizacija, ki posluje in se razvija predvsem od pridnih rok žena; najdemo jih prav povsod: za šivalnim, tkalskim, previjalnim strojem, modernimi aparaturami, med ključavničarji, na vodilnih in vodstvenih delih. A prav zato je naša tovarna tudi tista, ki se lahko „pohvali“ z izredno visokimi bolniškimi izostanki, specifičnimi problemi, kot so varstvo otrok, nega otrok in podobno. Je tovarna, v kateri delajo ženske tudi ponoči in prenašajo breme prečutih noči na delu že leta in leta. In končno je tovarna, v kateri delavke pretežno opravljajo nižje

ocenjena dela in zato prejemajo znatno nižji osebni dohodek kot delavci.

Vendar je tudi resnica, da so poslovni rezultati kljub omenjenim težavam dobri; polasti se nas občutek, da takrat, ko je delavka na delu zelo veliko dela; naj mi moški oprostijo, če rečemo, da delajo celo več kot moški in za potrditev te misli nam je ena od sogovornic pojasnila, da je tekstilna industrija, v kateri so predvsem zaposlene delavke, na evropskem nivoju glede produktivnosti. Žal so dela v tej panogi industrije nizko ovrednotena, zato tudi družba ne priznava boljšega nagrajevanja našega dela.

Bine se vključi v pogovor in tako prekine živo potrjevanje zbranih sogovornic. Prisluhnejo mu, ko pravi, da ne deli poklicev na moške in ženske; žal pa večina ljudi to dela. Tudi ženske, saj same velikokrat ob pogledu na skromno plačilno kuverto govorijo „Le kaj bi s tem denarjem delali moški“. Še vedno je prav v ženskah globoko zakoreninjeno mišljenje, da je moški glava družine, na čelo družine pa ga postavlja predvsem višja plača od ženine. Pri delu v sindikalni organizaciji se sooča z odklanjanjem žensk, da bi prevzele funkcijo predsednika sindikata, njemu pa se le zdi prav, da bi mu „poveljevala“ ženska roka, kot se to spodobijo pri tolikšnem številu žensk.

Od starih predpisov in zakonov, ki so žensko do kraja izkoriščali, res ni ostalo ničesar. Ženska že dolgo časa za isto delo prejema enako plačilo kot moški, delovni čas se je ženi toliko skrajšal, da se ob delu v tovarni še lahko posveti svojemu domu. Zastareli odnosi, ki so v vsakem oziru podrejena ženska našla svoje mesto v družbi šele z omožitvijo, pri tem pa ljubezen ni imela vedno glavne vloge, so preživeli. Vendar pri tem ne smemo pozabiti na globoko zakoreninjenost miselnosti, ki še vedno prevladuje v obeh spolih in je ne bo zmogla izkoreniniti kar tako žez noč nobena zakonodaja. Vendar možnosti za to so dane in tudi vidi se, da se zavestno marsikateri moški in ženska že prilagajajo in uživljajo v novo vlogo ne samo ženske, ampak tudi moškega v družbi.

Pripovedi sogovornic se nizajo in kaj lahko jih je strniti v zgodbo izmišljene Martine. Ni oporekati možnostim družbenega delovanja, ki se v enaki meri nudijo moškim in ženskam. Ne gre pa tudi zanikati dejstva, ki hkrati odločujoče vpliva na družbeno aktivnost žena — že na poti domov se mora žena preleviti v skrbno mati in gospodinjo, naš moški pa se še vedno ni pripravljen preleviti za nekaj ur v nadomestno mati in gospodinjo, če žene zaradi družbene aktivnosti ni po delu takoj domov. Bine tej ugotovitvi ne oporeka, vendar nadaljuje, da je tudi že precej takih moških, ki so to pripravljeni storiti. Potem se zaslišijo naši vzdih in želje, da bi vse žene imele takšne može; pogumno je namreč izdal, da marsikdaj skuha kosilo, ko „babe“ zaradi tega ali onega sestanka ni domov. In vsi otroci bi bili zadovoljni, kot

so njegove hčerke, ko jim njihov očka pripravi v teh redkih trenutkih kosilo po želji.

Ko beseda steče o aktivnosti žensk v tovarni, se v razgovor vključi tovarišica Mara, do pred kratkim predsednica OOS. Dobro pozna probleme, ki tarejo ženske in dobro znani so ji občutki, ki spremljajo ženske pri aktivnostih v družbenopolitičnih organizacijah ali samoupravnih organih. Ko urni kazalec preskoči drugo uro se jih polasti nestrpnost in najraje bi vstale od miz ter odhitele domov. Sama je bila vendarle toliko vztrajna, da je te občutke premagala in prepričala sama sebe, da je družbena aktivnost žena potrebna. Ob primerni ureditvi družinskega življenja, ji je uspelo oboje — aktivno delo v družbenopolitičnem življenju in delo doma.

Za konec je še pristavila, da se morajo ženske zavedati, da s tem, ko postanejo članice kolektiva, morajo biti tudi nosilke raznih funkcij v družbenem življenju, katerega neizpodbitni del so.

Besede so se strnile v enotno misel, da niti ženski niti moški spol nista dovolj osveščena v položaj in vlogo ženske, ter o sprememljivi vlogi moškega — predvsem doma. A možnosti so dane, tudi prvi koraki so storjeni, predvsem v položaju delavke v delovni organizaciji. Potrebne bodo še korenite spremembe v odnosih med možem in ženo; ne gre pri tem zato, da bi zdaj moškega postavili pred štedilnik in mu pirinili v naročje dojenčka, ki še pije materino mleko; gre za to, da bi mož v celoti dojel, da je njegova žena, kot članica kolektiva potrebna ne le kot delavka, ampak tudi samoupravljalica in da zaradi njene občasne odsotnosti ne trpi družina, predvsem pa ne on sam. In priznati je potrebno

moškemu svetu, da gre tu predvsem za sebičnost moža, ki hoče imeti svojo ženo le zase. Po drugi strani pa tudi lahko razumemo delavko, ki se na račun urejenega doma raje odpove raznim aktivnostim.

Preobrazba je potrebna že v zgodnjem otroštvu

Nezadovoljna zaradi vloge, ki ji jo ožja in širša družbena okolica priznava, pa vendarle opažamo, da ta ista žena svoje otroke že v njihovi rosní mladosti uči, kako se za njeno deklico ne spodobi, da žvižga za vogali, se poja za žogo in kako tolaži svojega sinka, da se za fanta ne spodobi, da joče. Sinku kupi za rojstni dan imeniten bager, ki se da razstaviti na tisoč delčkov in pri tem uživa, kako njen mali čisto po moško sestavlja igračo zopet skupaj. Deklici kupi lepo punčko in česalni pribor in že načrtuje, kako bo njena nadobudna hči imenitna frizerka.

Torej matere same učimo svoje otroke vloge odraslega moškega in ženske. Kako naj tako vzgojen in naučen otrok drugače misli, ko doraste?

V našem pogovoru o tem se izkaže, da je temu res tako. A tudi če temu ni tako, naših malčkov ni potrebno tega niti učiti. Potrebno je le, da se ozrejo na svojega očeta in mamo in kaj hitro sami ugotovijo, kaj je „moško delo“ in kaj je „babje delo“. Sin vidi v svojem očetu „idola“, hčerke v materi „vzglede“, ki ga je vredno posnemati.

Enako se vedemo pri usmerjanju svojega otroka pri izbiri poklica. Še vedno nam je najljubše, če se naš fant odloči za strojnega tehnika ali inženirja, deklica pa za ekonomsko ali administrativno šolo. V redkih primerih, ko ugotovimo, da naš otrok le nima tako visokih ambicij, niti mu šolske knjige niso v največje veselje, mu svetujemo, naj gre za električarja oziroma deklici, naj se izuči za trgovko ali šiviljo.

Torej živimo dvojno vlogo; zavedamo se, da bi morale začeti prav pri najmlajših spreminjati prepričanje, da je ženska edinole za v kuhinjo in vzgojo, za tovarno pa le toliko, da prispeva k družinskemu proračunu. Žal tako mislimo le takrat, ko o tem steče beseda, sicer pa pozabimo in nadaljujemo s stoletno tradicijo. Če hočemo, da bodo naše deklice dozorele v žene, kot bi same želele biti, potem bomo morale same tudi kaj storiti in prepričati naše sinove, da konec koncev ni nič čudnega za moškega, če postori kaj v gospodinjstvu namesto žene.

Žensko delo naj ima svojo ceno

Časi, ko so bile potrebne težaške roke in „moška pamet“, so že zdavnaj minili. Ženskemu delu in njeni tankočutnosti bi morali dati polno veljavo.

Bine pravi, da bi bilo narobe, če bi delitev dela obrnili na glavo. Povsem jasno je, da ženska že po naravni konstituciji ne more kopati premoga ali dvigovati težkih zabojev in da bi napravili nepopravljivo napako, če bi moške zaposlili na delu, kjer so potrebni tanki, spretni prsti žensk. Prav bi bilo, da bi temu delu, ki ga zmorejo res samo spretni prsti delavk, njena tenkočutnost in kot radi pravimo njen „sedmi čut“, dali pravo ceno. Predvsem pa bi ga morale ceniti najprej ženske same, ne pa da se pri tem čutijo odrinjene in zapostavljene.

Tudi doma ni nič drugače. Ženino delo se ne vidi; lahko se vse popoldne trudi s pomivanjem tal in že drobni koraki otrokovih blatnih škornjev njen trud in delo v trenutku zabrišejo. Jama, ki je bila izkopana na vrtu, pa še dolgo priča o marljivem moškem delu.

Mati — samohranilka ni odrinjena na rob družbene skupnosti

Bistven napredek položaja matere — samohranilke je več kot očiten. Morda je nazadnjaško mišljenje o materah, samohranilkah še slišati v manjših lokalnih skupnostih, predvsem v oddaljenih vasi, kjer je še prisotna neformalna družbena kontrola. Te pa ni čutiti v mestih in tovarnah. Pogovor se hudomušno zasuje tako, da nekatere sogovornice ugotovijo, da je ta mati kot ženska bolj samostojna in bolj emancipirana kot poročena mati; resno ga prekine zastopnik moškega spola, ko pri tem opozori na otroka in njegovo potrebo po sožitju z očetom. Damo mu prav, a vendarle pripomba, da je otrok morda bolj srečen samo ob materi, kot pa v popolni družinski skupnosti. Za primer, kjer se mati in oče stalno prepirata, ta pripomba ni pretirana.

Vendar je materi, samohranilki težje predvsem zaradi sredstev za preživljanje, saj je v današnjem času že prava umetnost živeti le z eno plačo.

Vsekakor pa je potrebno dati vse priznanje današnji družbeni ureditvi, ki daje prednost tej materi tako pri reševanju stanovanjskega problema kot pri ostalih kategorijah družbenega standarda; prav tako tudi otroci, rojeni izven zakonske zveze oziroma otroci razvezanih staršev uživajo enako pozornost in skrb kot ostali.

Sicer pa je samostojnost žensk zaslediti tudi tu, saj je zakonskih razvez danes vse več; ne da bi ženi oporekali, da je muhasta in da se gre za „prazen nič ločevati“, vendar so nekateri za „okroglo mizo“ mnenja, da ne bi škodilo malo več potrpljenja tako ženskemu kot moškemu spolu. Predvsem za dobro in blaginjo otrok. Seveda je tu potrebno določiti mejo, do katere potrpljenje lahko gre in preko katere ne more in ne sme več, zopet predvsem zaradi blaginje otrok in žene same.

Ženske nočejo biti samo za štedilnikom

Govorimo o tem, da je zdaj ženska preobremenjena z delom in tovarni in doma. A kolikokrat slišimo svoje sodelavke, ko si oddahnejo, ko se po daljši odsotnosti vrnejo zopet na delo v „svojo“ tovarno, k svojim sodelavcem. Ženska torej ni pripravljena ostati doma in se posvetiti le družinskemu življenju, tudi če bi za to imela možnosti. Torej današnja žena izstopa — iz okvira stoletne tradicije. Potrebuje družbo, samopotrjevanje, da je njeno delo tudi nekaj vredno in cenjeno in zato je pripravljena nositi dvojno obremenjenost. Čeprav predstavlja za ženo delo v gospodinjstvu pravzaprav „drugo delovno izmeno“ le redkokateri pride na misel, da bi zato ostala doma.

Ko bi se nazadnjaški odnosi o delu doma med ženo in možem nekoliko spremenili, bi bile žene v večini tudi zadovoljne, kljub dvojni obremenitvi.

Večja družbena skrb, boljši družbeni standard

Eno o poglavitnih skrbih, to je družbena skrb za otroke, ne da bi se pri tem zamajševala vloga družine pri vzgoji otroka, je rešena, saj otroški vrtec Svilanit že skoraj leto dni nudi varstvo malčkom naših zaposlenih žena. Tudi sicer, ugotavljajo naše sogovornice, je družbeni standard v Svilanitu kar dobro urejen. Le zdravstveno varstvo, še posebno zobozdravstvo, močno zaostaja. Ker je problem pereč na nivoju občine bi bilo prav, da bi delovna organizacija sama nekaj storila na tem področju.

Najugodnejša varianta bi bila lastna ambulanta, seveda pa je ta tudi najdražja. Vendar bi se bili delavci gotovo pripravljeni odreči drugim ugodnostim na račun ureditve tega šepavega področja.

Med pogovorom še izvem od predsednika sindikata, da je v obravnavi predlog za rekreacijo delavk med delovnim časom. Vse večje skrbi nam povzročajo kronična obolenja delavk zaradi dolgotrajnega sedečega dela s prisilno držo telesa. Zato razmišljamo o tem, da bi zanje uvedli med delovnim časom razgibalno telovadbo, za katero strokovnjaki trdijo, da v precejšnji meri pripomore k boljšemu počutju delavk in večji produktivnosti.

Smo za akcijo in upamo, da bo navdušila tudi vse delavke, za katere je namenjena.

Za mizo se slišijo obžalovanja za starim odbojarskim prostorom, na katerem so se ženske nekoč tako rade poskušale v veččinah podajanja žoge čez mrežo. Nove zgradbe so nas za te užitke prikrajšale, a kot ugotavljamo, bi bilo zdaj časa med malico premalo zaradi oddaljenosti obrata družbene prehrane od delovnih obratov.

Za praznik žena si želimo . . .

Razgovor se nagiba h koncu in za zaključek steče naš pogovor še o tem, kaj si naše delavke želijo za praznik. Nekatere pripovedujejo, da so delavke najbolj zadovoljne z obdaritvijo v obliki bonov, h kateremu pridajo še nekaj svojega denarja in si tako v trgovini lahko kupijo že kar lepo bluzo ali krilo. Druge zopet zatrjujejo, da ženske ta obdaritev ne osrečuje, ker gre darilni bon največkrat v trgovini za prehranske artikle. Za trenutek se pomudimo še pri spominih na nekdanje praznovanje Svilanitovih žensk,

ko o kakšnih darilnih bonih in podobnih rečeh še govora ni bilo. Bili so časi, ko so si Svilanitovi moški ta dan nadeli predpasnike in ljubeznivo postregli svoje sodelavke, ki so bile vesele kot redkokdaj. Zopet trenutki, ko ugotavljamo, da nekdanje prisrčnosti in tovarištva ni več, a tudi možnosti ne za to. Nekoč nas je bilo 300, zdaj pa nas je že preko 800 zaposlenih.

Žene bomo obdarjene z darilnimi boni, organizirana bo proslava in manjša razstava. A bojimo se, da bo izpadlo vse kot lani, ko so delavke odhitele domov ob drugi uri, še pred

Matija JENKO

Investicije v letu 1981

Aktivnost investicijske dejavnosti v letošnjem letu je močno pogojena z vlaganji v preteklem obdobju v TOZD Svila in tudi TOZD Frotir. Vlaganja v nove prostore svile, upravne zgradbe, obrata družbene prehrane, čistilne naprave, nove oplemenitilnice z opremo, 12 novih taklskih strojev v TOZD Frotir, vse te investicije nas v prihodnjih letih obremenjujejo z precejšnjimi anuitetami, katere je potrebno odplačevati iz ostanka dohodka in amortizacije. Seveda pa poleg anuitet veže omejevanje investicijske dejavnosti tudi težka gospodarska situacija, ki zahteva zmanjševanje novih investicij in večje izkoriščanje obstoječih kapacitet. Pri tem ne smemo zanemarjati težav pri uvozu opreme, saj je na razpolago le 10 % deviznih sredstev od ustvarjenega priliva deviz, ki jih lahko uporabimo za nabavo opreme iz inozemstva. Priliv deviznih sredstev na naš račun pa je le 65 % od ustvarjenega izvoza in 10 % od tega so res majhna sredstva, ki jih bomo lahko koristili za uvoz opreme.

Najpomembnejša in najnujnejša oprema iz uvoza v letošnjem letu je breznapetostni barvni aparat „Jigger“ za

zaključkom kulturnega programa. Lepo bi bilo, ko bi vsaj ta dan ostale družno skupaj in si vzele pravico do zamude doma.

Misli, besede, želje so strnjene v zapis. Iz ust in misli naših sogovornic jih je izvajal kot vedno v naših srečanjih za „okroglo mizo“ Boris Zakrajšek. Če jih boste skrbno prebrali, se boste našli tudi sami v njih. Oboji. Moški in ženske.

Veselimo se bližnjega praznika, saj bo ta dan zares samo naš, doma in v tovarni. En dan v letu zanesljivo ne bomo izmišljene Martine.

katerega smo se s firmo Henriksen iz Danske že dogovorili o nakupu, čakamo samo trenutek, ko bomo pri Narodni banki to naročilo lahko uresničili. Z nabavo tega aparata bo omogočena večja količina proizvodnje lahkega velur frotirja, ki je zelo iskan za konfekcijo na domačem trgu, kot tudi v izvozu. Centrifugo, ki je bila predvidena za potrebe barvarne iz uvoza, smo že naročili v Paračinu. Seveda ta po kvaliteti ni enakovredna uvoženi, vendar bo zaradi deviznih težav morala zadovoljiti naše potrebe. Druga večja investicija, ki jo predvidevamo iz uvoza je previjalni stroj „Autoconer“ od firme Schlafhorst. Ta stroj nam bo omogočil modernizacijo zastarelih previjalnih strojev in prispeval k zmanjševanju števila delavcev na previjanju.

Čedalje večje zahteve po raznih specialnih strojih za izdelavo zahtevnih konfekcijskih modelov za izvoz, zahtevajo večje količine nabave specialnih strojev iz uvoza. Za potrebe šivalnice se planira nabava stroja za rešanje po širini 20 specialnih šivalnih strojev. Poleg navedenih strojev se predvideva tudi večje število manjših osnovnih sredstev za potrebe delovnih enot in vzdrževalnih obratov ter energetike. Ravno tako je tudi predvideno nekaj pisarniške opreme za racionalnejše poslovanje.

V programu je tudi priprava celotne dokumentacije za modernizacijo in povečanje kapacitet v kotlarni. Z ozirom na to, da sedanje kapacitete komaj krijejo obstoječe potrebe je nujna zamenjava kotla v prihodnjem letu zato je velika naloga, da se v letošnjem letu pripravi vse potrebno za izvedbo te investicije. To investicijo bosta v sorazmerju s porabo pare financirali Svilanit in Eta.

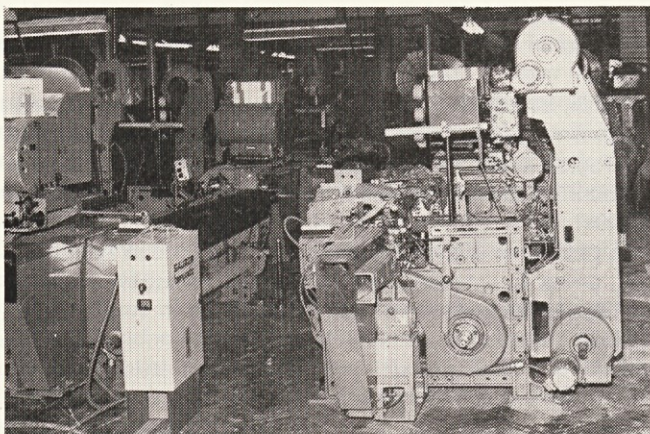
V investicijskem programu je tudi priprava dokumentacije in gradbenega dovoljenja za podaljšanje skladišča surovin, za kar je železna konstrukcija že v delovni organizaciji.

Salem BEGANOVIC

Korak k napredku

V taklnici že mesec dni poteka montaža novih tkalskih strojev. Gre za 12 statev firme SAURER TERRY-MATIC tipa 185-2G. Nabava teh statev je povezana s sanacijo požara, ki je prizadel taklnico frotirja pred dobrim letom

dni. Po požaru, katerega se vsi neradi spominjamo, si nismo prizadevali samo delavci Svilanita, ampak tudi širša družbena skupnost. Tako smo v obdobju velikih omejitev uvoza opreme in racionalne porabe deviznih sredstev dobili vso podporo in potrebna soglasja za uvoz novih statev, za katere lahko rečemo, da so pomembna pridobitev za temeljno organizacijo FROTIR. To so visokoproduktivne brezčolnične statve sistema DEVAS, z 82 stopnjo izkoristka, 220 obrati na minuto in 23,5-im fondom ur na dan. O njihovi stopnji produktivnosti govori tudi podatek, da naredijo 220 obratov na minuto, kar je za 100 več od naših najpočasnejših starih Giani statev, ki naredijo le 110 obratov na minuto. Visoka stopnja avtomatizacije teh strojev omogoča našim tkalkam, da bodo s svojim dodatnim prizadevanjem dvignile njihovo produktivnost tako, da jih bo ena sama lahko posluževala kar 12. Tako bodo na kompletnih 24

statvah tega tipa, kolikor jih v Svitanitu tudi imamo, delale le tri tkalke, vključno z eno rezervo. Po odločitvi, da bodo samo ti tipi statev obratovali na tri izmene, bo v nočno delo

Bogo WIEGELE

Delo mora biti pripravljeno

Delo in življenje v tovarni se v pretežni meri odvija z enim ciljem: izdelati artikle, ki jih bomo lahko prodali na domačem ali tujem tržišču. Ta, sicer zelo enostavna misel pa je v poslovnem in proizvodnem procesu pogojena s številnimi vplivi, ki končno odločajo o tem, kako nam uspeva to željo uresničiti.

Svitanit se je v svojih tridesetih letih razvoja širil in moderniziral, proizvodnja se je specializirala le na nekaj tipičnih artiklov, proizvodnja se razvija na modernih in visoko produktivnih strojih. V tem razvoju pa so se večale tudi potrebe po spremembah v organizaciji, saj se ta v obrtni ali industrijski dejavnosti močno razlikuje, razlikuje pa se tudi v manjšem oziroma večjem industrijskem podjetju.

Ob spoznanju, da zelo zahteven asortiman, zlasti za izvoz, zahteva temeljito pripravo, spremljanje in ugotavljanje proizvodnje, je bila leta 1979 z ljubljansko DO „Smelt“ podpisana pogodba o uvedbi sistema planiranja proizvodnje v TOZD Frotir. Žal so se pripravljala dela zavlekla, končno pa pričakujemo, da se bo z uvajanjem sistema pričelo v tkalnici in šivalnici v spomladanskih mesecih in nato nadaljevalo v ostalih proizvodnih enotah.

S pogodbo o uvedbi nove organizacije in sprejetim stabilizacijskim programom se predvideva, da se bodo v proizvodnji skrajšali pretočni časi, zmanjšala nedovršena proizvodnja, povečala produktivnost dela za posamezne artikle in delovna mesta bodo točno definirane naloge in na osnovi točno definiranih nalog se pričakuje popolna povezava vseh oddelkov, ki sodelujejo pri realizaciji nalog.

vključenih 9 tkalk, ali drugače povedano, ponoči bodo na delu v tretji izmeni samo 3 tkalke. To je vsekakor velik korak naprej pri odpravljanju nočnega dela in verjetno se bodo tega uspeha v prizadevanjih delovne organizacije za zmanjšanje nočnega dela najbolj veselile tkalke same.

Poleg omenjenih pridobitev nam novi stroji omogočajo povečanje proizvodnje zahtevnejših in bolj donosnih artiklov (boljši del asortimana). To lahko podpremo s podatki, da smo po planskih izhodiščih za leto 1981 v primerjavi s planom iz leta 1980 povečali proizvodnjo kolorja za 28 %, uni metražo za 30 % in enobarvnega velurja za 7 %. Za tovrstni del asortimana ni bilo potrebno stroje opremljati z žakardi, zato so vsi opremljeni le z listkovkami in seveda brez žakardske konstrukcije, kar je bolj poceni in bolj enostavno.

Torej predstavljajo nove statve vsestransko pridobitev. Visoka produktivnost je zagotovljena, asortiman ugodnejši in končno nam je uspelo storiti velik napredek pri razbremenitvi delavk z nočnim delom.

V čem so razlike?

Za današnjo organizacijo proizvodnje v TOZD Frotir lahko trdimo, da njeno vodenje sloni na nekaj posameznikih, pretežni del zaposlenih in njihovih vodij dela pa jo realizira in usmerja tako, kot po lastnem prepričanju in na osnovi izdanih nalogov misli, da je pravilno. Ob tem pa nastajajo še številne motnje, ki povzročajo odstopanje od planirane proizvodnje v takšni meri, da se začne iskanje, spraševanje, spreminjanje in ukrepanje, s spremembami niso seznanjeni vsi, ki bi morali biti, nastajajo zastoji in stroški. Vse to pa se končno pozna na manjši proizvodnji, manjšem dohodku, manjšem osebnem dohodku in ne nazadnje tudi na skaljenih medsebojnih odnosih sodelavcev. S spremenjeno organizacijo se pričakuje, da bodo nekateri problemi odpadli oz. se zmanjšali, saj bo proizvodnja od izdaje naloga s strani prodaje pa do oddaje artikla v skladišče morala biti točno in popolno definirana, zanjo zagotovljen potreben material in kapacitete ter za vsako nalogo opredeljeno delo, kdaj, kje, kako ga izvesti.

Na prvi pogled pa bo bistvena sprememba v organizaciji poslovanja v tem, da bodo v proizvodnjo lansirani predizpisani dokumenti za posamezne artikle in naloge tako, da bo na posameznih delovnih mestih potrebno opisati samo podatke o dejanskem stanju oz. opravljenem številu komadov, kar bo kasneje služilo za obračun proizvodnje in osebnega dohodka. Na prvi pogled pa je število teh dokumentov tolikšno, da lahko govorimo skoraj o poplavi papirja. Toda vsak lansirani dokument ima svojo nalogo, pomen in pot, ki bo omogočila spremljati proizvodnjo, ukrepati za njeno izboljšanje, zagotoviti pravočasno in predpisano izdelavo izdelkov in obračunati osebne dohodke.

Predlansirana dokumentacija

Pomen predlansirane dokumentacije je v tem, da je na posebnem ciklostilno-razmnoževalnem stroju dokumentacija izpisana z vsemi potrebnimi podatki o artiklu in navodili, kako je potrebno delo opraviti. S tem pa v procesu proizvodnje odpade izpisovanje številnih podatkov, kjer nastajajo številne pomote in nepravilnosti in s tem ne dajejo točnih podatkov o realizaciji proizvodnje. Zaradi takšnih podatkov pa posamezna naročila niso količinsko, asorti-

mansko in časovno realizirana in je potrebno posegati v proizvodnjo in manjkajoče količine nadoknaditi, izdelani viški in desortirana proizvodnja pa se često prodaja s popusti oziroma leži v skladišču. Pri predlansirani dokumentaciji je že s kontrolo osnovnega dokumenta, to je matrice, doseženo, da bodo vsi podatki na vseh dokumentih pravilno izpisani in s tem odpadejo številne pomote, ki jih je pogosto tudi težko ugotoviti. Glede na to, da bodo za posamezne delovne enote in delovna mesta izdelani podrobni opisi in poti lansirane dokumentacije, si oglejmo le njihove osnovne značilnosti in namen.

Spremní list spremlja material oziroma polizdelek v procesu proizvodnje in iz podatkov na njem lahko ugotovimo, kakšen material oz. polizdelek imamo pred seboj in v kakšni količini. Lahko rečemo, da je to osebna izkaznica polizdelka oz. materiala in praviloma noben material v procesu proizvodnje ne more biti brez tega dokumenta. V slučaju, da se bo izgubil oz. uničil, bo za material potrebno ugotoviti, kaj in koliko ga je, brez njega pa bo onemogočena tudi nadaljnja predelava v procesu proizvodnje, saj se bo le na osnovi spremnega lista lahko poiskalo delovni list, ki nam bo povedal, kaj moramo na materialu narediti in po opravljenem delu na njegovi osnovi obračunati osebni dohodek.

Spremní listi bodo v procesu proizvodnje na ustrezen način pripeti na material oziroma polizdelek, med seboj pa se bodo tudi razlikovali po barvi tiska tako, da bomo lahko že od daleč videli ali gre za vezno ali zankasto osnovo, kos brisač itd.

Delovni list bo z materialom v posebni mapi lansiran na delovno mesto in iz njega bo možno poleg osnovnih podatkov o artiklu razlikovati kaj in kako je potrebno na izdelku narediti.

Delovnih listov bomo imeli več vrst glede na to, kako si posamezne operacije sledijo ena za drugo oziroma koliko časa trajajo. Tako bo delovni listek za tkalke nekoliko drugačen od delovnih listkov v šivalnici, v obeh primerih pa bo služil podobnemu namenu.

Glede na to, da bodo osnovni podatki o artiklu na delovnih mestih že izpisani, bo delavec, po določeni opravljeni operaciji vpisal na delovni listek svojo matično številko in izdelano količino, s podpisom pa potrdil pravilnost podatkov oz. omogočil kontrolo, če se bi zmotil pri vpisu matične številke. Tako izpolnjen delovni listek bo kasneje služil za obračun osebnega dohodka. Ob opravljanju dela bo delavec tudi informiran, kakšen normativ časa mu pripada na enoto proizvoda za posamezno fazo.

Izdajnica materiala ima osnovni namen dvigovanje materiala iz skladišča za posamezni delovni nalog oz. artikel. Poleg tega se bodo z njo srečevali tudi planerji, kaj in koliko materiala je potrebno naročiti, da bo proizvodnja nemoteno tekla. Ta dokument bo vodjem dela v proizvodnji služil tudi zato, da bodo vedeli, kakšen material in koliko morajo pripraviti, da bodo delavci na posameznih operacijah delo lahko opravili. Isti dokument bo v končni fazi služil še za obračun materiala za realizirano proizvodnjo.

Poleg omenjenih dokumentov bodo obstajali še nekateri drugi dokumenti, kot so zbirni in pomožni listi, ki bodo služili za zbir podatkov o realizirani proizvodnji, kvaliteti, primopredaji izdelkov itd. Z njimi se bodo srečevali le nekateri delavci na fazah, kjer se ugotavlja oziroma vrši primopredaja proizvodnje in bodo o njihovi uporabi in namenu posebej seznanjeni.

Težave in cilji

Pri uresničevanju nove organizacije bo sigurno največji problem v tem, da se bomo morali navaditi na delovno

disciplino. Danes niso redki primeri, ko lansiramo v proizvodnjo nalog, ki ni v celoti definiran, zanj niso pripravljeni vsi materiali, improvizira se izdelava, manjkajo nam podatki o tem, koliko in kaj je narejeno.

Pri novem lansiranju nalogov in dokumentacije pa nalog, ki ne bo v celoti jasen in pripravljen, ne bo mogel v proizvodnjo, saj normativov časa za opravljeno delo ne bomo mogli lansirati, če se ne bo vedelo, kako mora biti delo opravljeno. Pri opravljanju posameznih operacij se bo potrebno držati predpisanega načina dela, saj le ta omogoča pravilno in pravočasno izdelavo ter nagrajevanje po opravljenem delu.

Vsako spreminjanje proizvodnje bo pomenilo tudi precej dela in stroškov ter preverjanja možnosti sprememb. S tem pa bo tudi zagotovljeno, da bomo za spremembe v proizvodnji vedeli, koliko nas stanejo in kdo za njih odgovarja.

Čeprav govorimo, da je potrebno administracijo in „papirnato vojsko“ zmanjševati, se moramo pri novi organizaciji lansiranja proizvodnje zavedati, da podobno organizacijo imajo v sodobno urejenih tovarnah. Na osnovi nje in s smotrno organiziranim sistemom zasledovanj bomo v proizvodnji lahko odpravljali napake in odstopanja od planov ter na ta način tudi dvignili produktivnost dela. Z opisanim načinom dela bo možno doseči novo kvaliteto v procesu proizvodnje, z njegovo kontrolo na osnovi podatkov izdelati ustrezne analize in jo usmerjati k dosegu čim boljših rezultatov. S tem pa bo zagotovljeno tudi eno izmed organizacijskih načel, da je **delo smotrno odrediti le, če je pripravljeno**.

OSNOVNA ORGANIZACIJA SINDIKATA SVILANIT bo nabavila nov sindikalni prapor za katerega potrebuje primerno geslo. Zato razpisuje

N A T E Č A J

za najboljše geslo, ki bo vtakano v novi sindikalni prapor

1. V natečaju lahko sodelujejo vsi delavci DO SVILANIT.
2. Geslo mora biti originalno, v duhu našega časa in mora izražati hojenje in usmeritev sindikalne organizacije.
3. Rok za oddajo gesla je 16. MAREC 1981.
4. Gesla oddajte do tega roka v zaprtih kuvertah s polnim podpisom in z navedbo službe, v kateri delate, tehnični urednici Kamniškega tekstilca, tov. Ivani SKAMEN.
5. Najboljši trije predlogi bodo nagrajeni:
 1. nagrada 1000.— din
 2. nagrada 500.— din
 3. nagrada 200.— din
6. Osvojen bo samo en predlog, ki bo uvezen v novi prapor.
7. Izid natečaja bo objavljen v INFORMATORJU.

OOS SVILANIT

Bogo WIEGELE

Tudi „NAŠ” Peter Pečevnik

Srečujemo ga za tovarniško ograjo, v šivalnici, dela in živi s Svilanitom. Pa kljub vsemu temu ne moremo reči, da je član našega kolektiva. Družbene norme ločujejo človekove občutke pripadnosti v: člane kolektiva in kooperante.

Svilanit je v zadnjih letih zaradi dopolnitev asortimana in povečanja določenega dela proizvodnje razvil koperantske odnose z nekaterimi samostojnimi obrtniki in eden izmed njih je tudi Kamničan PETER PEČEVNIK.

Naše Kolor brisače z njegovim delom na vezilnem stroju in pakiranjem v zloženke postajajo nov, oplemeniten in donosnejši artikel: artikla Sara in Helena. Začetki njegovega kooperantskega dela segajo v leto 1976, v zadnjih letih pa je praktično vse njegove kapacitete zasedel Svilanit, potrebe pa celo presegajo možnosti. Ob tako močni povezavi res lahko govorimo o našem človeku, seveda pa se njegovo delo in življenje le v marsičem razlikuje od dela in življenja ostalih članov kolektiva.

Peter, dobre štiri leta sodeluješ s Svilanitom, kot obrtnik pa delaš že dlje. Kakšni so bili tvoji začetki?

Leta 1970 sem se vrnil z dela v Švici in se odločil, da s prihranjenim in sposojenim denarjem nabavim vezilni stroj in začnem z delom kot samostojni obrtnik. Priznati moram, da je začetek bil težak. Stroj za vezenje je nudil samo možnost za delo, treba je bilo najti tržišče za izdelke, precejšnja sredstva je bilo potrebno investirati v programe za vezenje in sukance. Veliko časa je bilo izgubljenega z iskanjem dela, serije so bile majhne, roki so bili kratki, tekočega dela ni bilo. Ob tem pa je bilo treba do podrobnosti spoznati stroj, ga vzdrževati, popravljati nabirati izkušnje pri delu.

Pregovor pravi: „Vsak začetek je težak”, človek pa z voljo in optimizmom lahko premosti marsikatero težavo.

Ali ti je iz teh časov ostal v spominu kakšen poseben dogodek?

Nekaj se jih prav dobro spominjam.

Za inozemskega kupca sem vezel obleke. Delo je bilo potrebno opraviti skoraj čez noč in z ženo sva delala brez počitka, ob velikem psihičnem pritisku. Tu ni šlo samo za vprašanje roka, ko je bilo treba obleke oddati, bolj sva se bala vprašanja kvalitete. Samo nekaj napak v vezenju in s tem poškodovanih oblek je pomenilo veliko večjo škodo kot vrednost celotnega opravljenega dela. Toda vse se je srečno izteklo tako z roki kot kvaliteto.

Drugi dogodek pa me spominja na srečanja z znanci, ko so me spraševali, kaj in kako delam. Dobil sem občutek, da v njihovih „očeh” pojem obrtnika nekaj pomeni, da na družbeni lestvici „stoji” kar precej visoko, skoraj tako kot kakšen viden družbeno politični delavec v občini. Toda znanec se je pojem moje obrti sesul v prah, ko so zvedeli, da z ženo delava sama, da nimam nobenega zaposlenega. Skoraj bi si upal trditi, da je naša socialistična morala takšna še tudi danes. Sicer pravimo, da je delo osnovna vrednota človeka in da rezultati dela določajo pravice in vrednost človeka, na žalost pa v vsakodnevem življenju to vrednost človeka določa njegov avtomobil, oprema hiše in stanovanja ter način njegovega življenja.

Tudi nekatere večje tovarne kot n. pr. Gorenje, Iskra, so v precejšnji meri razvile kooperantske odnose z obrtniki. Kako ti gledaš na pojem takšne kooperacije in na kooperacijo s Svilanitom?

Kooperacija med obrtniki in industrijo je potrebna in nujna. Vsaki tovarni se sigurno ne izplača obvladovanje celotne proizvodnje pod lastno streho in je velikokrat kooperacija cenejša.

V konkretnem sodelovanju pa mislim, da je bil vaš asortiman izdelkov z vezenjem močno oplemeniten. Če pa bi takšno proizvodnjo razvijali sami, bi se verjetno srečevali tudi s stroški. Pogosto so primeri, ko je kooperacija zaradi manjših stroškov cenejša, zlasti zaradi mnogo manjše režije.

Moramo pa reči, da tako kot sem govoril o težkem začetku obrti, je bil po svoje težak tudi začetek dela s Svilanitom.

Frotir je po svoje specifičen artikel in kljub sorazmerno veliki seriji sem imel težave, da sem skoraj obupal.

Prej sem delal v glavnem na bolj kompaktno tkanino, pri brisačah pa je sukanec pri vezenju potegnil niti skupaj in igla je prebadala prazna mesta, stroj je zato ustavljal brez vzroka. Drugi problem pa je prah, ko so kratka vlakna bombaža mašila tipalce in stroj ni ustavljal takrat, ko se je nitka utrgala. Spoznati je bilo potrebno artikel, osvojiti proizvodnjo in danes delo poteka brez večjih težav.

Navezanost na kolektiv pa ob takšnem delu postaja enaka tisti, kot če bi bil v tovarni zaposlen. Vaš požar me je prizadel tako, kot vse člane kolektiva, veselim se uspešne prodaje in dobrih rezultatov poslovanja Svilanita, skrbijo me časi, ko se kopičijo zaloge in ne gre prodaja. Z veseljem prebiram vaš časopis, rad psiluhnem pogovorom v tovarni o problemih dela in težavah v proizvodnji. Življenje Svilanita je postalo tudi del mojega življenja in moje družine.

Tvoj delavnik in življenje pa se verjetno le razlikujeta od življenja zaposlenih v tovarni?

Mislim, da so razlike kar precejšnje. Ni mi treba biti na delovnem mestu ob šesti uri zjutraj, pogosto začnem z delom ob štirih, ko so bile potrebe in sem kasnil z roki, sva z ženo delala tudi po dvajset ur. So pa tudi dnevi, ki si jih lahko privoščim za svoje potrebe brez večjih težav.

Ko poslušam vaše razgovore o pravilniku o redu in disciplini v tovarni se lahko pohvalim, da imam sam to skoraj idealno urejeno. Ni važno, kdaj začnem in neham z delom, delo mora biti opravljeno in lahko trdim, da živimo od lastnega dela. Nihče mi ne plača dela, ki ga nisem opravil, nihče me ne sprašuje, koliko časa sem delal. Prednost lastne

obrti pa je v tem, da laže usklajujem delo in ostale življenjske potrebe, da delam in živim pod isto streho.

So pa tudi slabosti takšnega dela. Socialna in finančna varnost je v tovarni večja. Za boleznino do 30 dni ne dobivam nobenega nadomestila. Od prisluženega denarja pa je potrebno precejšen del odvajati za razne dajatve, pokojninsko in socialno zavarovanje, za SIS itd. Pogosto se dogodi, da gredo kar celi računi za pokrivanje teh obveznosti, izpolniti pa jih je potrebno celo prej kot pa lastne potrebe za golo življenje.

Kakšen je tvoj zaslužek v primerjavi z zaslužkom, če bi bil zaposlen v tovarni?

Težko je narediti čisto primerjavo, zaslužek je odvisen od opravljenega dela, na davčni upravi pa mi kot osnovo brez obdavčitve upoštevajo dosežen povprečni osebni dohodek v tekstilni industriji za eno leto nazaj, ne glede na število opravljenih ur, izobrazbo itd. Kar pa je preko tega, zapade pod dodatni progresivni davek. Mislim, da pri tem obrtniki nismo enakopravni z zaposlenimi v tovarni, nekoliko pa so na boljšem obrtniki, ki delajo z gotovino in včasih le lahko skrijejo kakšen dinar očem davčne uprave. Kooperacija pa je finančno čista kot solza, brez podpisa in registriranja računa na davčni upravi sploh ne morem dobiti denarja za opravljeno delo.

Nekateri davčni instrumenti pa sigurno tudi zavirajo večji razvoj obrti, saj ustvarjeni dohodek ni odvisen od vloženega dela in obstoja meje, ko se obrtniku ne izplača več delati, ker so davčne obveznosti prevelike in je ceneje počivati. Nerazumljivo je, zakaj ne stimuliramo ljudi, ki hočejo več zaslužiti resnično samo na rezultatih svojega dela. Težko je razumeti, da bi pri meni zaposleni delavec imel pravico do regresa za letni dopust in malico, z ženo kot nosilca obrti in izvajalca vseh del pa te pravice do regresa nimava. Ali ob tem pravica delavca res izhaja iz dela?

Kaj pa tvoj prosti čas in hobiji? S čim se ukvarjaš?

Dela pri hiši nikoli ne zmanjka. Precej časa in denarja sem porabil za škarpe ob hiši, da sem le malo uredil okolico. Uživam pri delu v vrtu, ljubim naravo, hobi mi je slikarstvo. Žal je časa za vse to premalo.

Srečen sem, da živim na deželi. Slovenska dežela in Kamniški kot mi mnogo pomenita. Če bi živel recimo v neki stolpnici v Ljubljani, se mi zdi, da bi živel le polovično življenje. Težko že čakam spomladansko prebujanje narave, prvo zelenje in cvetje, čudovite so planine in gozdovi v okolici ob poletni vročini in sopari v dolini, enkratne so jesenske barve pokrajine, lep je pogled na zasneženo okolico in planine, Kamnik je ohranil staro podobo srednjeveškega mesteca.

V vsakodnevnem življenju se premalo zavedamo, kaj imamo in kje živimo.

Zelo rad se tudi ukvarjam s slikarstvom. Žal mi primanjkuje časa, slikarstvo ni samo izražanje občutkov, potrebno je tudi znanje, izkušnje, delo. Občudujem stare holandske slikarje, njihov občutek za dojemanje narave, človeka. Rad slikam naravo, portrete, tudi tihožitja so mi blizu. Ne prenašam pa slikarstva iz komercialnih razlogov, da bi se z njim preživljal, hotel zaslužiti. Slika je za mene ohranitev lepote narave, tako kot jo vidim in čutim. Ne razumem modernizma, ko stojiš pred sliko in ne veš, kaj predstavlja, kaj je slikar hotel z njo povedati. Morda imam starokopitne poglede, toda zakaj bi se pri hobiju in prostem času prisiljeval v okvire časa, če ga ne razumem in ne doživljam. Vsak človek ima pravico do svojih lastnih doživljanj in občutkov ter pogledov na svet, naravo in življenje.

Naj te povprašam še po željah in načrtih?

Sem optimist, toda na prihodnost gledam z bojznijo. Živelimo v času, ko smo uživali preko možnosti, razmere v svetu se spreminjajo, viri energije nas tlačijo v krizo.

Z leti prihaja tudi bolezen, kot obrtniku pa mi je zagotovljena dokaj majhna socialna varnost. Stara se tudi strojna oprema, treba bo razmišljati o zamenjavi stroja, žal pa so zakonske omejitve takšne, da novega stroja skoraj sigurno ne bi mogel kupiti, pa tudi cene gredo v desetine starih milijonov. Zavedam se, da bo potrebno delati in živeti v okviru možnosti.

Načrte za prihodnost z ženo prilagajava možnostim. Sin odrasča in bo nekoč zaživel svoje lastno življenje. Želim si čimprej urediti hišo, imam pa tudi upanje, da se bo našlo več časa za hobi in razvedrilo. Vse to ni odvisno samo od dela, ki ga z ženo opraviva, temveč tudi od mnogih ostalih vzrokov, pa nekeje tudi od tega, kakšni so rezultati prodaje in poslovanja v Sivilanitu. Ob takšnem delu je življenje tovarne in kolektiva tudi del mojega življenja in moje družine.

OB MEDNARODNEM LETU INVALIDOV

Kulturo družbe ocenjujemo predvsem s stališča, ki jih ima družba do človeka. Od vseh družbenih sistemov je prav socialistični tisti, ki je in ki mora biti najbolj human. Najbolj human, pazljiv, pri tej vrsti humanosti pa mora biti do ljudi, ki so telesno ali drugače prizadeti. Sistem tak kot je naš se ne more in ne sme zadovoljiti s stališčem in mislijo, da je vse v redu in vse opravljeno, če je prizadeti kategoriji ljudi zagotovil osnovne življenjske potrebe. Tako stališče ni spojljivo z gledanjem socialistične družbe, ki gleda človeka drugače.

Cene MIHELIČ

**Spoznavajmo
sebe in spoznali
bomo ljudi**

So stvari, ki se zde navadnemu človeku enostavne, lahke. Iste stvari so lahko za invalida hud in nerešljiv problem, vendar ne nerešljiv brez družbene pomoči. Invalidi potrebujejo več moči, če hočejo v korak z ostalimi. To moč imajo in so se pripravljani potruditi, zato teh ljudi ne smemo izločevati, uvrstiti jih moramo v iste vrste z zdravimi — ter poskrbeti za take pogoje, da bodo v teh vrstah tudi res lahko enakopravno korakali. Z drugimi besedami: družba naj invalida sprejme kot enakopravnega in naj mu ob tem da možnost, da bo res enakopraven. Ta skrb naj ne bo le administrativen ukrep, temveč naj bo čimbolj človeška in naj ne bo dolžnost in nujnost, ampak naj humano reši vse težave, ki jih ima človek — invalid.

Kako boleče je za invalide, ki so se strokovno usposobili in izšolali, ko v gospodarskih organizacijah nalete na nerazumevanje in ne dobe dela! Ravno tu često pride do kričevih primerov neenakopravnosti! Kolikokrat invalidom ne pomagajo zaradi spoštovanja in človeške dolžnosti po pomoči, pač pa zaradi različnih posredovanj ali pa zaradi tega, da lahko v delovnih organizacijah, kjer so invalida zaposlili, tudi na zunaj pokažejo, kako „dobri“ in „humani“ so.

Razne manifestacije invalidov so v prvi vrsti dokaz visoke morale teh ljudi, šele potem priložnost za opozorilo. Morala, ki vzbuja spoštovanje-družba pa naj ugotovi, kaj sama tej morali še ni dodala.

Nasvidenje zopet prihodnje leto

Mnogo delovnih uspehov v
letu 1981, vam želijo otroci
iz vrtca Svitanje s tovarišicama
Nado in Vero

Kativala dedku Mrazu

Dragi dedek Mraz, tvojega darila smo se zelo ravnorekli,
naj si nam izpolni željo in nas obdari s letnikom.
Na letniku zelo radi telovadimo, med oziromom in vsako
uro telovadimo.

Letnik so postavili v oba ravnoreka naše šole. Pod njimi so
momeščne klavire, da se pri padcu ne poškodujemo.
Tako smo tudi učenci mešinske šole prišli do telovadnih
mrež.

Dragi dedek Mraz želimo, da bi nas tudi naslednje leto tako
bogato obdaril in se ti za darilo iskreno ravnorekujemo.

In memoriam Duško Bogojevič

Še zdaj, ko pišem te vrste v zadnje slovo prijatelju in dobremu sodelavcu Dušku Bogojevič, se težko sprijaznim z mislijo, da nas je za vedno zapustil in da ga res ne bo nikoli več med nami. Vest o njegovi prerani smrti me je tisto jutro prizadela z nepopisno bridkostjo in kar nisem in nisem mogel doumeti, da je umrl naravne smrti in ne v neki nesreči. Ni bilo mogoče verjeti, da smo še včeraj skupaj snovali načrte v našo skupno korist, danes pa je njegovo mesto med nami zapuščeno in prazno.

Pokojnega Dušana smo poznali v naši delovni organizaciji že dolgo vrsto let, ko smo z njim sodelovali še kot kupcem naših proizvodov. Trgovati z njim je bilo prijetno, bil je odgovoren in korekten, zato smo ga vedno spoštovali kot dobrega in sposobnega partnerja. Pred šestimi leti je bilo izpraznjeno mesto trgovskega zastopnika za Srbijo in z veseljem smo ga sprejeli na to mesto, ker smo vedeli, da bo uspešno zastopal našo delovno organizacijo na domačem trgu.

Tovariš Dušan je izpolnil vsa naša pričakovanja. Bil je izredno delaven, natančen v svojem poslu in pošten, imel je odličen odnos do strank in do svojih sodelavcev ter bil zanesljiv pri opravljanju sleherne naloge, ki smo mu jo naložili. Njegovo delo je bilo pretežno terensko. Svoj teritorij je res obvladoval, saj je zelo dobro poznal vsako trgovsko organizacijo in je znal vzpostaviti s partnerji take odnose, da so ga vsi spoštovali. Ob tem pa ni nikoli pozabil, da je naš ambasador in da mora ne samo varovati ugled Svilanita, ampak ga po svojih najboljših močeh izboljševati.

Ob občasnih srečanjih v Kamniku je tovariš Dušan podajal izčrpna poročila o stanju na svojem terenu in tržišču, istočasno pa je znal konstruktivno svetovati in dajati uporabne predloge za še boljše delo in s tem boljši poslovni uspeh naše delovne organizacije. Velikokrat nam je posredoval informacije, ki so bile zaradi svoje svežine zelo pomembne za poslovanje Svilanita.

Svojim sodelavcem v tovarni je bil vedno dober tovariš in verjame, da lahko vsak, ki je imel z njim delovne stike reče o njem le dobro besedo. Vsakogar je spoštoval in tudi on je bil spoštovanja vreden. Trdno smo bili prepričani, da bomo še dolgo vrsto let uspešno sodelovali in se skupaj veselili naših delovnih uspehov, kot se tudi družno spoprijeli s kakršnimikoli problemi, ki nam jih prinaša naše delo.

Vendar temu ni tako. Zapustil nas ni tako, kot so pričakovali nekateri, ki so ga vabili v svoje vrste za sodelavca, zapustil je nas in svoje prijatelje za vedno. Z njegovim nepovratnim odhodom je Svilanit izgubil težko nadomestljivega sodelavca in vrzel, ki je nastala za njim bo verjetno še dolgo občutna. Sodelavci smo z njim izgubili prijatelja, ki ga ne bo moč pozabiti.

Čeprav sem bil njegov sodelavec samo dve leti, me bo njegov lik človeka vedno spremljal. Ni mogoče pozabiti velikega bogastva, ki ga je nosil v sebi in ki ga je vedno na nevsiljiv način ponudil prijateljem, sodelavcem in znancem, kadar je mislil, da jim bo to lahko v pomoč. Težko mi je v

tem zadnjem zapisu o Dušku zbrati vse kamenčke in izrisati mozaik, ki bi ga v popolnosti prikazal, najmanj kar pa lahko sporočim tistim, ki ga niso poznali je to, da nas je zapustil sposoben delavec in dober človek.

Jože Zver

ZAHVALA

Vsem sodelavkam in sodelavcem iz delovne organizacije se prisrčno zahvaljujem za zbrani prispevek, ki bo še kako koristil pri gradnji novega doma na pogorišču starega. Še posebno pa se zahvaljujem svojim sodelavkam iz konfekcije frotirja, ki so mi s svojo pripravljenostjo za pomoč in velikim razumevanjem pomagale v težkih trenutkih ne le materialno ampak tudi moralno.

KAVČIČ Danica

ZAHVALA

Ob smrti mojega očeta se vsem sodelavcem prisrčno zahvaljujem za cvetje, izrečeno sožalje in spremstvo na njegovi zadnji poti.

KOROŠEC Fani

ZAHVALA

Ob smrti moje drage mame se svojim sodelavcem iskreno zahvaljujem za izrečeno sožalje in darovano cvetje, ki jo je spremljalo na njeno zadnjo pot.

BIZJAK Tončka

ZAHVALA

Vsem sodelavcem se prisrčno zahvaljujem za izrečeno sožalje, cvetje in vso pozornost ob smrti moje drage mame.

ŽAVBI Marija

ZAHVALA

Ob smrti mojega očeta se iskreno zahvaljujem vsem sodelavcem in sodelavkam, ki so meni in mojim domačim izrazili svoje sožalje, darovali cvetje in očeta spremili na njegovi zadnji poti.

SITAR Olga

ZAHVALA

Ob boleči izgubi moje drage mame se prisrčno zahvaljujem vsem sodelavcem za izrečeno sožalje, darovano cvetje in spremstvo na njeni zadnji poti.

PIRC Anica

Foto arhiv

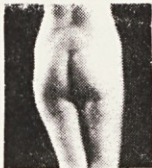

„KAMNIŠKI TEKSTILEC“
LETNIK XIX, ŠT. 1–2 1981
GLASILO DELOVNE ORGANIZACIJE
„SVILANIT“ KAMNIK
GLASILO UREJEUJE UREDNIŠKI ODBOR:
Alenka Doplihar, Stankovič Brane, Okorn Tomaž
Wiegele Bogo, Jerman Anton
Tehnični urednik: SKAMEN IVANA
Odgovorni urednik: BORIS ZAKRAJŠEK
NAKLADA: 800 IZVODOV
Tisk: Mestni muzej Idrija

Vsaka podobnost je zgolj slučajna

**BITLICE ;
NITKICE ; PA NE**

-kice

ENODEJANKA
TIHOŽITJE

Š O U. - U. U ...

Groteska pa ne Grozno
"V kup zložil, pa ne drva CENE"

Nastopajo:

CENE: Viskok cca 172 cm
zelo, zelo, visoko čelo (pleša)
brada, nekaj svih kocin vmes,
Karakter: Neuklonljiv, neprilagodljiv,
trmast, čustveno labilen,
Obleka: Svetlejša (ni pa nujno).

ŽENA: Kot vse dobre žene.

INVENTAR: Dnevna soba s kavčem in foteljem.

PRVO DEJANJE IN KONEC

Cene: No, pa smo doma. (V roki ima Tekstilca!)

Žena: Kaj pa zopet nosiš ta časopis?

Cene: Veš, Tekstilca iz "fabrike"

Žena: Ali nimaš že dovolj časopisov doma?

Cene: Oh, nekaj sem napisal, pa me zanima kako je videti.

Žena: Misliš na počitnice?

Cene: Ja, ja,

Žena: Daj, da prečitam tvojo ume tnijo.

Cene: Na tu ga imaš, (ji poda časopis)

Žena: Nič pametnega. Zopet se jim daješ v zobe.

Cene: Saj je tudi odgovor v takem stilu.

Žena: Glej, glej, saj je res odgovor. Počakaj malo. (Čita časopis cca dve minuti).

Žena: Cene, Cene!

Cene: Kaj pa se dereš? Kaj hočeš!

Žena: Si prečital odgovor?

Cene: No, pregledal sem ga, pa je taka oslarija kot moja.

Žena: Kaj? Po tem pa poslušaj! (čita) Komisija je tudi njegovo vlogo obravnavala, skupaj z vlogo kandidatke, s KATERO STA ŽELELA SKUPAJ PREŽIVETI NEKAJ DNI V ZIMSKIH POČITNICAH. (Mimogrede je ta v zadnjih petih letih 5-krat letovala na morju in 2-krat na Veliki planini-po nekaj dni).

Cene: No in?

Žena: Osel neumni! Mar ne razumeš cepec!

Cene: Kaj noriš? Saj veš, da ima kandidatka svojo družino, da sta Robi in Matej prijatelja.

Žena: Saj vem, da si zadnja tri leta več kot šest mesecev "letoval" po bolnicah in zdraviliščih. Sedaj pa še to! Kaj si bodo ljudje mislili?

Cene: Nič. Bom pa še najin pogovor objavil.

Žena: Najbolje, da daš še oglas za novo kandidatko!

Cene: Ni slabo! Potem pa poslušaj, (čita oglas)

OGLAS:

Iščem kandidatko, ki ni koristila prostih počitniških kapacitet na morju ali Veliki planini za letovanje mojih otrok. Pogoji:

Otroci zaželeni, 15 let v DO, da ni starejša kot 20 let.

Prijave: Strokovni sodelavki za družbeni standard.

Uspeh zagotovljen!

Žena: Le kdaj te bo srečala pamet?

Cene: Saj me je, a mi je rekla nasvidenje.

(ZAVESA PADE - tokrat na tla).

*
predgovor in zagovor

Naj misli, kógar bi puščice té zadele,
de na visoki vrh leté iz neba strele.

DR. FRANCE PREŠEREN

maraton

Tekač, ki je pritekel od Maratona do Aten je dannil: "ZMAGALI SMO!"
Nato je umrl.

Po maratonski "bitki" v šivalnici so nekateri dannili: "ZMAGALI SMO!"
Vendar še naprej živijo.

letenje

Kdor visoko leta, nizko pade.
Ni nujno, če si v Svilanitovem
dvigalu, lahko ostaneš kje v sredini.

strela udari v vrhove,
prizadene pa korenine!

obljube

Če ljudje bi od obljub živeli,
bi bili vsi siti.
Nekateri pa bi celo bruhali
ali bruhnili.

telefonski drog

Testi so pokazali,
da je struktura lesa izredno trda.
Žal zaradi programske napake, ni
bilo moč ugotoviti specifične teže,
ker se je drog nalomil ne odlomil.

ljubitelj resnice

Povej mi po resnici,
saj mi ne bo hudo.
No, potem se ti bom zlagal.

okrogla miza

Ko sem prebiral zadnjega Tekstilca,
sem mislil, da bi naslov članka
preimenoval v oglato mizo (ne robato).

trn

So bodice, ki ne bodejo,
lahko pa hudo bolijo.

ščit

Špartanke, so svojim vojakom
dejale: Vrne se s ščitom ali na
njem.

Naše žene pa nam govorijo:
Vrne se s položajem ali pa z....

razmišljanje

Biti ali ne biti,
to je sedaj vprašanje?

članek

Napisal sem članek.
Dobil sem odgovor.
Ostali člen,
ne oreh.

obleka

Obleka naredi človeka.
Le kaj so potem tisti,
ki je ne morejo
ali nočejo nositi?

napoved

V kolikor bo visok pritisk,
ne bomo več čitali.
V kolikor bo nizek pritisk,
na nasvidenje.

ALI ŽE VESTE

... da se nekateri prav malo menijo za energetsko
krizo, saj so vrata v upravno zgradbo NON-STOP na
stežaj odprta. Kdo bi izračunal, koliko nas stane
„ogrevanje“ dvorišča ...

ALI ŽE VESTE

... da pričakujemo več prihodov in izhodov mimo
vratarja, od kar so se končala obnovitvena dela v
tkalnici frotirja ...

Foto 271v

